

VÝLEZKY U ČKYNĚ, okr. Prachatice, Jihočeský kraj

Pravěké hradiště Větec

650–400 př. Kr.

Význam: Jedno z nejpůsobivějších pravěkých hradišť, u nějž byla použita neobvyklá opevňovací technika spočívající v tom, že kamenné valy byly propojeny s přírodními skalními bloky.

Historie: *Hradiště (známé především jako Větec u Lčovic) bylo pro odbornou veřejnost objeveno již v r. 1840, kdy o něm první zmínku publikoval topograf J. G. Sommer. Jako většina památek podobného významu byl Větec zkoumán už koncem 19. století, ale moderní *archeologický výzkum zde dodnes neproběhl. Dosavadní kusé poznatky pocházejí především z menších výkopů jihočeského archeologa B. *Dubského z l. 1919–1921.

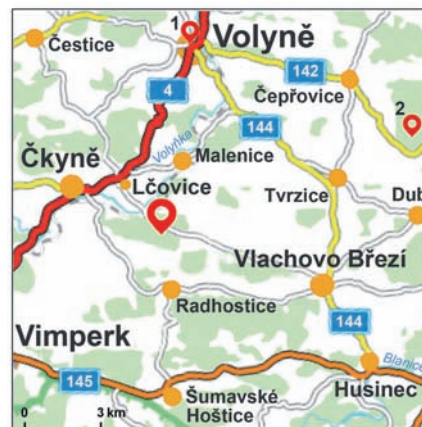
Svým charakterem je hradiště Větec podobné hradišti Sedlo u Albrechtic (→Albrechtice u Sušice) a také u nás nejvýše položenému ohrazenému areálu Obří Hrad u Stu-

dence (okr. Prachatice, 980 m n. m.). U těchto i některých dalších hradišť v Čechách nalézáme podobný typ ohrazení či opevnění, tj. kamenné *valy, jejichž průběh je dán přírodním uspořádáním terénu a sleduje okraje vrcholových plošin. Na rozdíl od obou jmenovaných příkladů je však větecké hradiště vícedílné.

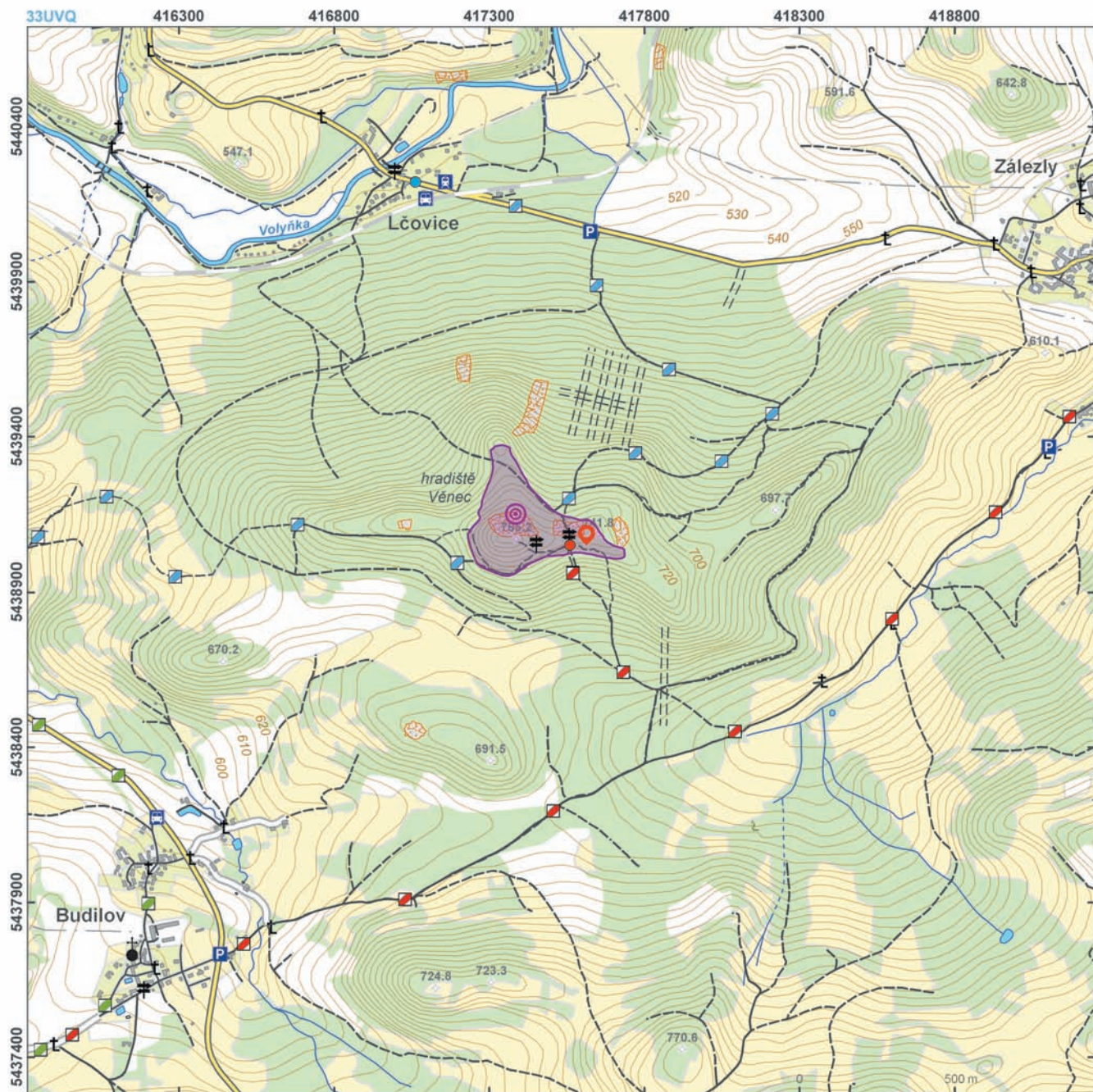
Ohrazení Větec bylo s největší pravděpodobností vybudováno v pozdní době halštatské až časně době laténské. Původní vzhled kamenného valu a jeho konstrukce jsou nejasné, neboť řez valem nebyl dosud proveden. Na základě informací získaných z druhotně prolomených vchodů se lze domnívat, že byl val navršen z nasucho kladeného kamene, zvnějšku krytého kamennou líčovanou zdí (srov. →Boudy). V mnoha místech využívá ohrazení přírodní skalní útvary, se kterými je kamenný val umně spojen

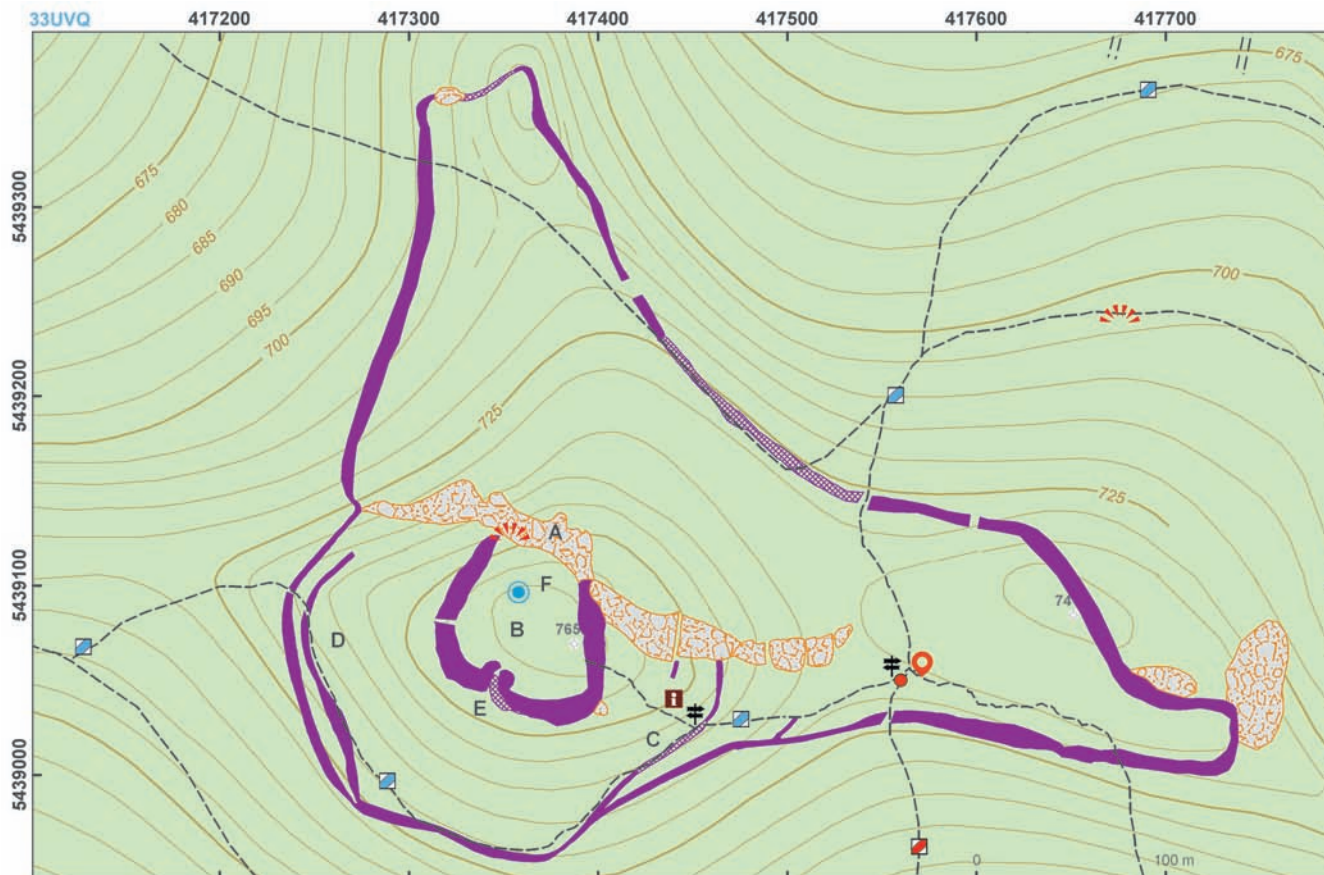
↑ Část vnějšího kamenného valu hradiště Větec na západě předhradí. Foto J. Marounek, 2014.

□ Plán lokality podle zaměření A. Stockého z r. 1922 (Dubský 1949); revidovali D. Dreslerová a Č. Čišecký, 2013.

4,0 km (5,5 km, 6,0 km)

v jeden celek. Zda však daný typ fortifikace představoval původně skutečně účinný obranný prvek (kamennou hradbu), nebo jen symbolické vymezení určitého prostoru, není zatím zcela jasné (srov. →Mukov, →Rejkovice).

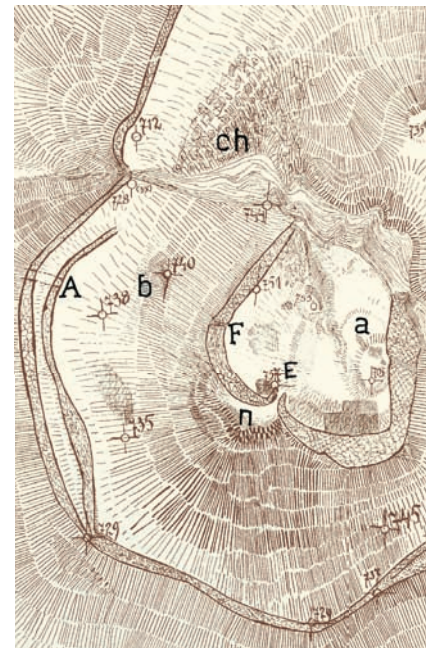
Archeologie donedávna chápala pravěká hradiště výhradně jako obranné stavby – „pevnosti“. Kromě problematické konstrukce opevnění existují v případě hradišť věneckého typu i další pochybnosti o tomto účelu. Poměrně malé množství nálezů uvnitř ohrazeného prostoru obvykle

svědčí pouze o přechodných činnostech nevelkých skupin lidí. Mohla být za takových okolností hradiště vůbec hajitelná? Proti komu by se na lokalitách situovaných na okraji víceméně neosídlených šumavských hvozdů měli jejich uživatelé vlastně bránit? A představovala tato hradiště snad útočiště lidí z nížinných oblastí před nějakým vnitřním nepřítelem, nebo měla zcela jiný význam, který nám zatím zůstává skryt?

Současná archeologie uvažuje i o jiných vysvětleních těchto lokalit.

Mohly být okolními komunitami chápány jako místa, která je reprezentovala a sjednocovala, mohly sloužit k setkávání, provozování kultu, směny apod. (viz →Boudy, →Stradonice u Pátku). Existují i další názory, např. jsou tato opevnění chápána jako sezónní ohrazení pro pasení dobytka. Bez moderních výzkumů však nemůžeme žádnou z hypotéz ani potvrdit, ani vyvrátit.

Sondáž B. Dubského odhalila v areálu hradiště *kulturní vrstvu se zlomky keramiky a drobnými kovový-

mi předměty; zbytky staveb se nepodařilo zachytit. Opevněná poloha byla využívána také v závěru laténského období.

Popis: Hradiště leží v jihozápadních Čechách, na samotném okraji oblasti osídlené v pravěku, v předhůří Šumavy, na vrchu kopce Věneč (765 m n.m.; ve starší literatuře pod názvem Pržmo). Jeho umístění je typické pro daný typ lokalit – jde sice o výrazný vrch, ze kterého je poměrně dobře vidět do kraje, sám se ale poněkud v okolních kopcích ztrácí a může být zaměněn s jiným vrcholem.

Základní osu hradiště, nazvaného podle charakteristických prstenců kamenných valů, vytváří skalní masiv, který se táhne v přerušovaném pásu od severozápadu na jihovýchod

v délce 270 m. Tato stěna přechází v severozápadní části do přírodní skalní *bašty, zvané Vyhlídka nebo též Velký kámen (**A**). Na jižní straně je ke skalní stěně, místy až 15 m vysoké, připojeno opevnění *akropole (**B**) a ve vzdálenosti asi 50 m východním směrem další val (**C**), který odděluje jihozápadní část hradiště od části severní a východní. Tento val na jihu splývá s vnějším pásem opevnění, které je v západní části v délce asi 160 m zdvojeno (**D**). Celková délka vnějších valů činí asi 1500 m a celková ohrazená plocha zabírá téměř 8 ha. Mohutnost opevnění se přizpůsobuje okolí: v místech s pozvolnějším terénem je větší. Na severní straně je val značně rozrušen, zřejmě lesnickými pracemi.

Akropoli opevňuje mohutný kamenný val, jehož délka po obvodu dosahuje 280 m. Vrcholová část

↑ Výřez plánu A. Stockého z r. 1922, na kterém autor zachytil předpokládanou klešťovitou bránu („nájezdovou rampu“; E) akropole. Plán ilustruje charakteristický způsob terénní dokumentace archeologických lokalit v předválečném období.

↖ Hradiště Věneč od Štítkova. Foto V. Hošek, 2013.

akropole je poničena novodobými úpravami, po kterých zde zůstaly mj. lícované zdi obklopující prostranství s lavičkami a ohništěm. Přírodní pramen (**F**) v severní části akropole byl zřejmě v době stavebních úprav obložen kamennými kvádry, takže dnes vytváří dojem studny.

Původní vchod (**E**) do akropole vedl patrně z jihu až jihozápadu (dnes je turistická stezka vedena přímo přes val z jihovýchodu). V ně-

↑ Část vnějšího kamenného valu na západě předhradí. Foto D. Dreslerová, 2014.

↗ „Nájezdová rampa“ (E) v místě předpokládané brány do akropole. Foto Z. Kačerová, 2014.

kterých publikacích je popisován jako mohutná klešovitá *brána, nic takového ovšem dnes v terénu nenajdeme. V místech předpokládaného původního vchodu se nachází spíše jakási mírně se stáčející kamenná „nájezdová rampa“, která je na východní straně (tj. po pravé straně z pohledu vstupujícího) doplněna vyšší kamennou hradbou. Vchod byl takto upraven pravděpodobně v novověku, aby se usnadnil odvoz

těženého dřeva. Dnes je do vnitřního valu prolomen vstup v místě lesní cesty na západní straně. Ve vnějším valu se nacházejí dva vstupy, kterými procházejí dnešní turistické cesty (červená značka od jihu, modrá od severu); teoreticky mohly tvořit i původní vchody do hradiště. Vnější val je dále na několika místech přerušen či jinak porušen, patrně v důsledku těžby dřeva v nedávné době. Kde se nacházely původní vchody/brány do hradiště nelze bez archeologického výzkumu zatím stanovit. [dd]

Literatura: Dubský 1949; Beneš J. 1994; Čtverák a kol. 2003; Kuna a kol. 2004; Slabina 2005.

Navigační bod: N 49°05'55.77", E 13°52'14.55" (rozcestník „Pravěké hradiště Věneč“ na východě lokality).

Přístup: Z doporučeného místa parkování poblíž železniční stanice Lčovice, na silnici mezi obcemi Zálezly a Lčovice, po modré turistické značce až k hradišti Věneč. Parkovat lze také na červené turistické značce v Budilově nebo v Kovaníně; značka vede opět až na lokalitu.

Rizika: Značná část valů a vnitřního prostoru je pokryta téměř neprostupnou vegetací. V zimě zde může ležet vyšší sněhová pokrývka.

Okolí: [1] Volyně (ST), tvrz a muzeum: N 49°10'03.74", E 13°53'10.01" (7,6 km).

[2] Krajníčko (ST), zřícenina hradu Helfenburk u Bavorova: N 49°08'09.88", E 14°00'24.28" (10,6 km).

Archeologický atlas Čech

Vybrané památky od pravěku do 20. století

Archaeological Atlas of Bohemia

Selected sites from prehistory to the 20th century

Martin Kuna

a kolektiv:

Alžběta Danielisová, Dagmar Dreslerová, Jan Hasil,
Josef Hložek, Michaela Langová, Jan Mařík,
David Novák, Čeněk Číšecký, Zuzana Kačerová,
Eva Čepeláková, Judita Korteová, Dana Křivánková,
Petra Maříková Vlčková, Zdeněk Mazač, Jitka Říhová

Překlad resumé David J. Gaul

Revize překladu Zuzana Maritzová, Petra Maříková Vlčková

Vydal

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1

a

Nakladatelství Academia, Středisko společných činností

AV ČR, v. v. i., Vodičkova 40, 110 00 Praha 1,

s podporou programu NAKI Ministerstva kultury ČR

Redakce neperiodických tisků

(Archeologický ústav AV ČR, Praha) Filip Laval

Fotografie na obálce Zuzana Kačerová

Logo AMČR Petr Kincl

Obálka, grafická úprava, sazba a zlom Zdeněk Mazač

Tisk Těšínská tiskárna, a.s.,

Štefánikova 1828/2, 737 01 Český Těšín

Vydání druhé, 2015

Ediční číslo 11779

ISBN 978-80-87365-82-3 (Archeologický ústav AV ČR, Praha)

ISBN 978-80-200-2526-5 (Academia)

Objednávky – Orders – Bestellungen:

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1, Česká republika

Fax: +420 257532288, knihovna@arup.cas.cz

Knihu můžete zakoupit v síti knihkupectví Academia,

na www.academiaknihy.cz nebo v knihovně

Archeologického ústavu AV ČR v Praze.